

PEST, II. félv.

36. szám.

Szeptember 7. 1871.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, csütörtökön.	Előfizetési ár: helyben félfévre 1 frt 31 kr., egész évre 2 frt 62 kr.; vidékre félfévre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr.	A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egyszeri fölvetelért 1 frt. 10 soron fölül, egyszeri közlésért 2 f., ha többször közöltetik, 1 f., 50 kr. számítatik.
---	--	---

Szent Ambrus milanói püspök testének föltalálása.

Ezen egyházunk legújabb történetében nevezetes eseményt közöljük némi kihagyásokkal Cantu Caesar nagynevű történetíró egy levele után, melyet f. é. aug. 12. Mermillod genfi püspökhöz intézett:

„Oly ritkák az alkalmak — így ir Cantu — hogy egyházunk valamely vigasztalása fölött örvendhessünk, hogy nem fogja Ön rendkívülinek találni, ha városunk (Milanónak) egy nagy örömet közlöm Önnel: értem szent Ambrus testének föltalálását. E szent nem csak milanói egyházunk védszentje, hanem az egész egyháznak egyik legnagyobb tanítója is; Ön tudja, hogy sz. Ambrus mennyit járult ahhoz, hogy egyházak alapítassanak és szerveztessenek azon vidékeken, melyek ma a Svájczot képezik. Engedje meg tehát, hogy e nagy szentről kissé részletesebben szóljak.

Szent Ambrus, ki Galliában született, milanói főnök volt Auxentius püspök halálakor, ki Arius tévtanait vallotta. A gyűlés, mely új püspökválasztás végett összehívott, oly zavarokra adott alkalmat, hogy a béke helyreállítására Milanó főnöke kénytelen volt beleavatkozni. Azonban a főnök láttára a nép egyhangulag fölkiáltott: Ambrus legyen a mi püspökünk! és a főnök hosszas ellenkezés után kénytelen volt a püspöki méltóságot elfogadni.

Ehelyütt azonban csupán a püspök temetésére szorítkozom. 386-ban végezte be az ambrusi egyház építetését, és sajnálta, hogy ezen egyház fölszentelésére nem voltak vértanui ereklyéi. Közel az ambrusi egyházhoz volt a sz. Nabor és Felixnek szentelt főegyház azon helyen, ahol sok keresztény vértanuságot szenvedett. Szent Ambrus látomás által figyelmeztetve, melyet csoda is megerősített, itt ásott, és föltalálta szent Gerváz és Protáz testeit. Ez nagy ünnepélyre szolgáltatott alkalmat; sz. Ambrus az ereklyéket az egyház főoltára alá helyezte, s azokat védszenteknek

nyilvánította; egyuttal nővérének Marcellinának megírta, hogy ugyanazon oltár alá a szent vértanuk mellé akar temettetni.

S valóban, midőn Ambrus 397-ben meghalt, a két szent mellé temették, és nem sokára az egyház sz. Ambrus egyházának nevezetett. Hosszu volna elmondani mind azon változtatásokat, melyeken az egyház átment azon szerencsétlen események folytán, melyek Milanó városát érték. Legyen elég mondanom, hogy 835-ben Angilbert érsek azt újra fölépíttette, s abban nagyszerű oltárt emeltetett. Az oltár alá porphir koporsóba helyezte a három szent csontjait, melyeket kivettett egy márványsírból, hol addig nyugvának. S miután azon időben nem volt ritkaság, hogy az ereklyéket elidegenítették, a szentek csontjait magában fogláló koporsót egy erős falba illesztette.

Azóta a hagyomány mindig azt tartotta, hogy a védszent teste ezen egyház főoltára alatt nyugszik, de ez soha sem volt bebizonyítva. Erre többször gondoltak is, de több oknál, különösen a nagy tiszteletnél fogva a koporsót föl nem nyitották. Végre a mult században Erba érsek hitelesíteni akarta ezen ereklyék létezését, hanem egy titokteljes réműlet által elfogulva a megkezdett művet azonnal abbahagyá.

Ekkor többen úgy vélekedtek, hogy sz. Ambrus teste nincs azon helyen; arról is beszéltek, hogy ellopatott és Franciaországba vitetett; — mások meg azt tartották, hogy legfőlebb hamvai vannak ott.

1857-ben Austria császára meglátogatta e helyet, melyet nem sokára elvesztett. Bőkezűen 25,000 frankot utalványozott sz. Ambrus egyházának kijavítására és föntartására. Ekkor kezdték az egyházat kijavítani és eredeti alakjának visszaadni, eltávolítván mindazt, mit a rosz izlés és régészeti ismeretek hiánya hozzátapasztott. — Mikor a javításokkal már a főoltárig jutottak,

tudni akarták, hogy mi van a főoltár alatt. Tehát az oltár mögött ástak két hátsó porphir-oszlop között, és csakugyan egy márvány sirra akadtak, melyben esontokat, fogakat, hamvat, és a romai birodalom utolsó idejéből és a barbár királyok korából való pénzeket találtak. Ekkor úgy vélekedtek, hogy a szentek kezdetben itt temették el, és hogy Angilbert érsek innen helyeztette át.

Folytatván az ásást az oltár jobb oldalán négy oszlop közt befalazva egy nagy porphir koporsót találtak. Azon véleményben voltunk, hogy a három szent esontja ezen edényben vannak, melyet nem mertek kinyitni, félvén, hogy csalódnai fognak. Másrészt az egyház elleni üldözések levén napirenden, várni akartak, míg az egyházra békésebb idők jövendnek. Eközben a munkálatok előhaladtak, a főoltár újraépítésére minden előkészület megtörtént. Elhatározták tehát, hogy az ereklyéket meg fogják tekinteni.

Augusztus 8-kán este az érsek, a főegyház papsága, a városi hatóság, művészi és régészeti bizottság jelent meg; hozzáfogtak a koporsó fölnyitásához.

A régi falazatot eltávolították. A földöt leemelték, és mindenki legnagyobb csodálkozására, három ember-váz teljes épségében találtak. A három koponya egész tiszta vízzel volt borítva. Lehetetlen elképzelni, hogy miként hatott ide a víz. A koporsót újra bezárták, s három nappal utóbb (aug. 11.) újra megtekintették a vázakat. Miután kimerítették a vizet, melyet gondosan eltettek, kivették a esontokat. — Feliratokat vagy érmekeket nem találtak, hanem volt a koporsóban két aranygomb és aranyfonalak, kétségtelenül maradványai a misemondó ruháknak, melyekbe a szenteket öltöztették.

Elképzelheti ön, hogy mily fontosságu, hogy e három szentnek teste több mint ezer év után föltaláltott.

Az eseményt a város harangjai hirdették; maguk a lapok nem merték a város örömét neveltségessé tenni.

A szentatya táviratilag értesítette, öröme nyilvánításával válaszolt és kérte a várost, hogy az egyház békejeért imádkozzék.

Haldokló ifju.

Tünde légvárak, s ragyogó örömkép!
Oh hová tűntök menekedve tőlem,
Most, mikor sirját kora életemnek
Nyillani látom?

Rút esalás tán az, miket én velem tőn
Csalfa játéktok? kegyeletlenek ti!
Meg sem indultok esalatott szívemnek
Végdobogásán?

Ah! tudom már most mi nagyot esalódtam,
Hogy hitelt adtam szavak ingerének!
Ámde végperczem tevé józanabbá,
S ínt a valóra!...

Légy vezérem fel hit igaz világa!
Nem veszítem el a remény erőjét,
És te oh gyöngéd szeretet heveddel
Lángra tüzelj fel!

Boromisza Tivadar.

Oh! megint lát lelki szemem világot,
Boldogabb várat, hívogatva int már;
Szebb öröm kínálkozik ott, s imigy szól:
Fel, mielőbb fel!

Míntha látnám már a szüzek esapatját,
Angyalok sergét, Urokat imádva,
És dieső ének-szavakat rebegnek!
Szűm be örömtelt!

Félre már földik! akadályozói
Égi utamnak; szavatokra nem hajt
Már szívem többé! csak ez áll előttem:
Látni az Istent!

A nagyravágyás áldozata.

— Beszély. —

Franzeiából Csáka Sándor.

(Vége.)

Riol híven váltotta be szavát: mindenütt bevezeté a fiatal németet; összeköttetésbe helyezé őt a kalmárok-és raktárasokkal, kiktől számos megbizást kapott. Hermán soha sem volt ily gazdag, de e gazdagságát szabadságával fizette meg. Meghatározták a tárgyat, melyet feldolgoznia kellett, mi végtelen fájdalmat okozott neki. Eddig képzelme röptét követve, azt alkotá, mi a pillanatot hevében legnagyobb hatással volt reá, hasonló a szabad madárhoz, övé volt az egész légkör, és most

csak igen szűk, szorosan meghatározott körben mozoghatott. Nem követte többé lángesze sugallatát, és először életében tapasztalá, hogy a szobrászatot megenni is lehet.

Egy szép reggelen, midőn épen befejeze egy szobrot, melylyel megbizott volt, benyit hozzá ama szerkesztő, kivel egy hónappal ez előtt Riólnál találkozott.

Duvert, ez volt neve a szerkesztőnek, elhozta a lapot, mely az ígért cikket tartalmazta.

— Nem tudom, meg lesz-e vele elégedve, mondá, de sensatiót okozott.

— Kiváncsi vagyok, mondá Hermán, mit írhatott rólam, szegény falusi emberről, szélesen elterjedt lapjába.

— Reményilem, hogy szépen mutattam be a közönségnek, jegyzé meg Duvert.

— Nem tudám mi által.

— Olvassa.

Hermán az ablakhoz ment, s átfutotta a cikket. De mennyire esodálkozék, midőn abban egy ismeretlen művész regényes részletekkel átszótt életíratát olvasta, mely ép oly ismeretlen volt előtte, mint a közönség előtt. Duvert észrevette a fiatal német bámulatát.

— Tudtam, kiált fel nevetve, hogy nem fog önmagára ismerni.

— Csakugyan úgy van, uram, mondá Hermán kissé felindulva, de nem tudom, mi okból írta ezt.

— Ezt barátom, a közönség ostobasága teszi szükségessé, mely csak regényes, tündéres mesék után kapkod. Oly művész, kinek élte hasonló a többi emberkéhez, nem számíthat jövőre. Gondoljon csak Paganinira, hallgatónak kétharmada csupán azért jött, hogy láthassák azon embert, kinek kalandjairól oly sok esodadolgót hoztak a lapok, s kiről azt kürtölték, hogy szövetségben áll a sátánnal.

— Tehát a dicsőségre vezető legelső lépcső a hazugság?

— Nem, hanem a hírnév, uram. Ha esendes falujában maradt volna, lehetséges, hogy hire bejárta volna rövid idő alatt Európát; de ha egyszer elhagyta magányát, azon eszközökhöz kell nyulni, melyek itt folyamatban vannak. Meglátja, mily hatása leend e cikkeknek.

E pillanatban bejött a vendéglő kapusa, híril adván, hogy Lorieux ur beszélni kíván a fiatal művészszel.

— Lorieux! ismétlé Duvert; mit mondtam? Olvasta cikkemet és ajánlatot akar tenni.

— Gondolja?

— Meg vagyok győződve. Most vigyázzon, barátom, minél jobban fizet, annál többre becsüli alkotási tehetségét.

A kereskedő belépett. Csakugyan ajánlatot akart tenni művésziüknek, de a szoba és butorzat egyszerűségén megdöbbsent. Hidegen nézte a Hermán által neki bemutatott szobrokat. Ezt észrevevén Duvert mondá Hermánnak:

— Kár, hogy itt kell fogadni az urat, a világosság kedvezőtlen és nem lehet tisztán kivenni a munka finomságát. Talán tetszik a labororiumba menni?

— Ah! az urnak dolgozóterme van? kérdé a kereskedő.

— Épen most készül, veté közbe Duvert, mielőtt Herman felelhetett volna. Pár nap mulva oly dolgozóterme lesz, mely ritkítja párját Párisban, de lehet is pompás, midőn 3000 franc házbért fizet. Művészeink napjainkban, mint nagy urak élnek.

— És mi fizetjük költségeiket, jegyzé meg a kereskedő nagy hahotával.

— Mondja inkább, hogy kölesön adnak nekik pénzt... mert munkáik, midőn áruba bocsátatnak, önö-

ket meggazdagítják. De bocsánat... barátom, mondá Hermánhoz fordulva ne, feledje, hogy várják önt, végezen gyorsan.

Duvert mindezt oly biztos és meggyőző hangon mondotta, hogy Hermánt egészen zavarba hozá, úgy hogy kénytelen volt mindent eltűrni, mit vele tettek. A kereskedő, kinek gondolkodásmódja ezek következtében egészen megváltozott, sietett Hermánnak többrendbeli megbízást adni, azután pedig mély hajlongások közt távozáék.

Alig tette be az ajtót, midőn Duvert egy székre veté magát és rémségesen kezdé nevetni.

— Az Istenért! mit jelentsen e tréfa, miket mondott el neki? szólta Hermán.

— Korántsem volt ez tréfa, felelt Duvert, mert ha nincs is most dolgozóterme, melyről emlékeztem, kell, hogy szerezzen magának egyet.

— Hogyan?

— Nem vette észre, mily rossz benyomást tett szobája amaz idegenre? Már elkészült menni a nélkül, hogy önnök munkát adjon.

— De mit törődik szobámmal, mikor munkáimat látja?

— Istenem! már ismét a német szól önből. Nem veszi észre, hogy azon emberben korán sincs annyi tapasztalás és műizlés, hogy munkáját kellőleg megítélhetné? Mit törődik Lorieux a tökélyvel, műértékkel? Neki oly művész kell, kit a nagy közönség kegyel, hogy a szobrokat drágán adhassa el, ezt pedig az illető művész leginkább gazdagságával bizonyítja be. Mindig elfelejti barátom, hogy nincs többé otthon, de Párisban, hol nem saját izlését, hanem másokét kell követnie.

— Fájdalom úgy van! sohajtott fel Hermán.

— Más életmódhoz kellend szoknia, mondá Duvert. Mit sem ér meghuzni magát és a világtól egészen elkülönözve élni; egy estély bizonyos termekben többet hoz a konyhára, mint bármely remekmű. Mindenek előtt célt kell érni és arra felhasználni minden eszközt. Fődolgoz, hogy annyit beszéljenek önről, mint csak lehetséges.

Hermán ügyekezett Duvert tanácsát követni melynek igaz voltáról csakhamar meggyőződött. Nehány hó mulva hírneve hihetetlen módon növekedett, műveinek ára pedig igen magasra szökött. Duvert említett cikkét senki sem tekintette koholmányynak, mindenütt emlegették a fiatal német nevét és beszéltek regényes kalandjait; ujjal mutattak reá, ha nyilvánosan megjelent, szóval közfigyelem tárgya volt.

Hermán el hagyta magát ragadtatni a közvélemény e csábító áramlata által. A nagyravágás, a hiúság minden szikrája, mely lelkében szunnyadt, s melyről tudomása sem volt eddig, egyszerre ébredt föl benne, és miután mindenki csak lángeszéről és művésze remekeiről beszélt, végre maga is elhitte mindezt és a közelismerést úgy fogadta, mint a mely őt jogosan megilleti.

Hermán szerencséje tetőpontján állott. Azonban neki is, mint történni szokott hasonló esetekben mindig, irigyei támadtak; ő, ki eddig csak a siker jó oldalát

tanulta ismerni, nem sokára megízlelte annak keserűségét is.

Egy napilap, mely ellensége volt a Duvert által szerkesztettnek, megkezdte a vitát egy czikkel, mely élesen bírálta Hermán legujabb műveit. És csakugyan

ő nem dolgozott többé oly gyermekded egyszerűséggel, oly természetesen, mint hajdan.

Nem követhetvén többé eszméinek szabad menetét, gyorsan, felületesen és kedvetlenül dolgozott. Tetetett sajnálattal vetették ezeket szemére — és munkáinak egyik hibáját a másik után fődözték fel, sőt nem hiányoztak olyanok sem, kik birvágyról vádolták.

Ezen vádak Hermán szíven találták, mit megtudván, elenei annál hevesebben támadták meg őt. Nemsokára eltűnt a varázsfény, mely nevét egy ideig körülövezte, és Hermán egy lapba sem tekinthetett anélkül, hogy valami torzképet vagy boszantására készült czikket abban ne találta.

Ekkor Hermán meg akarta magát boszulni, de Duvert megnyugtanni igyekezék őt. Miért

csodálkozik, mondá, hogy ellenségei ugyanazon eszközökkel ássák alá hirnevét, melyekkel mi azt fölماغasztaltattuk? De ezek, és hasonló beszédek nem bírták őt vigasztalni, lelke, mely nyugodt, boldog élethez volt szokva, nem bírta el ez erőszakos változást, és

Hermán nehéz betegségbe esett, mely majdnem életébe került, az orvosok minden ügyessége és buzgalma mellett is csak bajosan lehetett őt megmenteni. — Midőn némileg magához jött, Riol rábeszélte őt, kísértse meg egy utazást Olaszországba, talán ez fogja egészen helyrehozni. —

Midőn visszatért, egészsége helyreállt s a tétlenség, melyre oly soká volt kárthatatva, — élénk munkavágyat támasztott benne. De midőn a kereskedőknél bemutatta magát — a kikkel előbb üzleti összekötetésben volt — ezek alig látszottak ráismerni. Ugyanis legujabban

Flórenczből egy más művész jött, és a közönség ismét ezt karolta fel.

Hermán Duverthez ment, és tanácsát kérte.

A szerkesztő vállatvonva felelt:

— Mit akar uram, a siker olyan, mint a szerenese, két kézzel kell azt megragadni, — hat heti távollét elegendő, hogy egy embert elfeledjenek, kár volt elutaznia.

— Egészségem kívánta.

— Uram, kit a közönség felkarolt, annak nincs joga megbetegedni, társaságunk küzd-tér, melyet ha-

csak egy órára hagyunk is el, mig visszatérünk, elfoglalja helyünket más.

— De nem foglalhatnám vissza helyemet? Duvert tagadólag rázta fejét.

— Személye és neve ismeretes, tehetsége elvesz-

Az ázsiai kurd ősmagyar öltözetben.

(L. Vegyesek.)

tette az ujság ingerét; nem számíthat többé azon kíváncsi figyelemre, mely a világban a bámulat helyét pótolja; már úgy beszélnek önről, mint halottról.

— De ez borzasztó! felkiált Hermán. Hogyan! egy év elegendő volt, hogy megfoszszon...

— Attól, mit egy év adott — folytatá Duvert...

Miért csodálkozik e fölött? A nagy közönség kegye a mint jött, úgy el is megy.

— De mit tegyek hát?

— Gondolkozzék más pályáról, menjen festő-, költő- vagy színésznek, így változás mellett talán a közönség kegye visszajő.

Hermán mitsem felelt, és elhagyta a szerkesztőt. Még nem akarta hinni, hogy nem tulzás, a mit ez neki mondott, de csakhamar elég alkalma volt erről meggyőződni. — Ő, ki eddig mindenben bővelkedék, és a dícsőség fényéhez volt szokva, most mindazon nélkülözéseken volt kénytelen keresztül menni, melyek előbb fölfelé vezették.

E megpróbáltatások felülmulták erejét. Egy ideig még küzdött, de egy napon dolgozó termébe sietett, kereskedőt hivatott, eladott mindent, és levevén az ajtó fölé mintegy diadalmi jelnek akasztott vándorbotot:

— Elég volt a csalódásból, mondá, visszamegyek a faluba, honnét jöttem.

Ugyanazon kapun át hagyta el Párist, melyen e városba bejött volt négy évvel ezelőtt, de fájdalom, mindazon remény, melyet akkor magával hozott, eltűnt: boldog, fiatal, és erőteljes volt, mikor jött, most mint kétségbeesett, megöregedett és a halál esirájával szívében távozott.

Az ut igen nehezére esett. — Elpusztulva a párisi élet által, elszkokott a hosszú utazásoktól a nap égető hevében. Többször volt kénytelen megállapodni, s az ilyen pihenési helyek egyikéből anyját tudósítá, hogy utban van haza felé.

Mily nagy volt az anya öröme, midőn vette azon levelet, mely csak néhány órával előzte meg fiát. De öröme csakhamar örömmé változott, midőn észrevette a változást, mely fián volt észlelhető. Arcza halvány-sága és szemének mélabús tekintete eléggé hirdeté, hogy terve meggyűszült, hogy inkább kétségbeesés, mint honvágy eszközölte visszatérését. Midőn anyja karjaiba veté magát, mondá:

— Itt vagyok, anyám, többé el nem hagylak.

Az anya nem intézett kérdéseket fiához, nem akarta még jobban megszorítani. Mindent elkövetett, hogy fiát szórakoztassa, hogy fia ismét visszanyerje az elvesztett vidorságot. Kényelmes szobát rendezett be számára, minden este válogatott társaságot gyűjtött össze házában, de Hermán mindezt észre sem vette. Mi volt ez azon körökhöz képest, melyekben ő megfordult? Szüntelen füleiben csengett azon fényes körök zaja, melyekben előbb ünnepelték nevét, s midőn összehasonlítá jelen állapotát az előbbivel, megszorodott. Lelke elveszté rugékonyságát, teste napról napra bágyadtabb és szenvedőbb lett, s nemsokára kénytelen volt szobáját őrizni. A megijedt anya orvosért futott.

Midőn az orvos eljött, figyelemmel megvizsgálta Hermán állapotát, nyugalmat, szórakozást ajánlott, és távozik. Az anya utána sietett:

— Mit sem mond nekem? kérdé.

Az orvos megzavarodott.

— Az Isten szent nevére, szóljon igazat, hogy van fiam?

— Igazat szólnak? hebegé az orvos.

— Igen.

— Jól van hát!... Elmegyek a paphoz.

Az anya szíve szomorúságában mélyen hajtá meg fejét.

Másnap eljött a falu érdemes lelkésze. Hermán bizalomteljesen fogadta őt s elmondá neki minden élményeit. Ez vigasztalni akarta őt, de Hermán gyöngéden félbeszakítá mondván:

— Fájdalmam meggyógyult atyám, végóráim közeledtek tisztán látok, és bevallom, hogy szenvedésem igazságos büntetése számtalan esésemnek. Adja az ég, kinek irgalmát esdem le szegény lelkem számára, hogy szomorú bukásom intő például szolgáljon.

Igy halt meg Hermán élte virágában, a kárhozatos nagyravágyás áldozata.

Csalhatatlansági adomák.

I.

Egy divathitű uracs zavarba akará hozni az öreg falusi plébános.

— Szent atyám! mondá neki. Hiszi-e azt, hogy a vatikáni világszinat akkor is csalhatatlanul határozott, mikor kijelentette, hogy csalhatatlan a pápa ítélete, a hit és erkölcsi ügyekben?

— Hiszem! válaszolá az öreg. De hiszi-e ön, hogy katolikus maradhasson, a ki azon csak egy percig is kételkedik? Hiszen az egyház hite csak az Istennel dölhetne meg. Hiszi-e, hogy az egyházi zsinat, mely az apostolként: átkot mond minden hitújításra, új hitet csinálhasson, midőn csak az ősi hitet őrizi és értelmezi a félreértések ellen? Nemde az egyház nem ura, hanem csak őre a hitnek, és csak ezen isteni örökséget akarja biztosítani az utókor számára. S ha ezt ön hiszi, hogyan vonhatja kétségbe azt, hogy a vatikáni zsinat csalhatatlan ősi igazságot mondott ki a pápai csalhatatlanság ügyében? Mint katolikusnak hinnie kell önnek a világszinati határozatok csalhatatlanságában. S ugyan mondja meg: hogy esalatkohattott volna a közzsínat akkor, midőn még esalatkohattatlan vala? — Fejtse meg, ha bírja! Vagy, hogy veszhette volna el esalatkohatlanságát, mielőtt hibába esett volna? Feleljen meg önmagának! Valóban, butaság csak gondolni is a pápai esalatkohatlansággal ellenkezőt.

— Bocsánat! — felelé az uracs. Elájulna ettől, még a mogorva Kálvin is.

II.

Máskor az említett uracs, barátját küldé el az öreg plébánoshoz, mivel az is betykén bánt a pápai esalatkohatlansággal.

— Atyuskám! mondá a jó barát. Elhiszem én, hogy annyi tudós fő, mennyi egy világszinaton van, esalatkohatlan határozataiban; de az még sem fér a fejembe, hogy lehessen egyetlen ember, milyen maga a pápa is, esalatkohatlan határozataiban: a hit és erkölcsi ügyében?

— Így szól, mondá az öreg, a ki nem érti, vagy félreérti az isteni hitet. Hiszen nem a tudós fők száma vagy sokasága, nem is az emberi ész határozott ott, hanem maga a csalhatatlan

Isten, az apostolok ama zsinati szavai szerint: „Tetszett a Szent Léleknek, és nekünk stb.” A zsinati püspökök csak olyan emberek, mint mások; de, hogy ne hibázhassanak, Isten vezérli őket, amaz Igazságnak Lelke, akinek öröfgyelme alatt vannak. Nem ők ennél fogva a esalhatatlanok, hanem maga az Isten, a ki ő általok szól. A pápa is csak: közlőnye a Szent Léleknek, mert általa tanít ő bennünket, hogy főtartsa közöttünk tisztán az igaz hitet, amaz igazság napját, melynek fényénél mindenki láthasson, és eljuthasson az üdvösségre. Az isteni hitet maga az Isten biztosítja, ugy a sátn, mint az emberi ferdítések ellen, akár a zsinat, akár a pápa által szóljon hozánk. S ez nem fér-e az őn fejébe? Mondhatom, nagyon szüknek tartja ugy saját agyvelejét. S hogy fért ki száján a Szent Lélek Isten káromlása? Nemde, egész beszéde ide megyen ki: A mit a Szent Lélek Isten tanít a tudós zsinati püspökök által, az esalhatatlan igaz; de a mit egyetlen pápa által mond az Isten, az már nem esalhatatlan igaz? Ez a Szent Lélek megbosáthatlan káromlása! S hát, a mit az Isten, az egyetlen Péter apostol által mondott, az nem igaz-e? Vagy, csak akkor lenne az igaz, ha azt valamennyi apostol által mondaná? Így van az pedig a pápával is. Az Isten mindig Isten, és mindig igazmondó, akár egy, akár többek által szóljon.

— Jaj fejem! mondá az uracs, még így meg nem szapultak.

E. L.

Levelezés.

Topolya. (Bácsm.) aug. 20. — A magyar nemzet évszázadok óta „hagyományos buzgóság”, és nemzeti kegyelettel szokta apostoli első királyunk szent Istvánnak ünnepét megülni és megszentelni. Azonban e szent ünnepen vallásos és bajnok eleink vérével belénk oltott, és drága öröklet gyanánt reánk eredi buzgóságunkat és kegyeletünket jelentékenyen fokozá ez idén e napra kitűzött két igen díszes kökeresztnek ünnepélyes felavatása. — Kora reggel megtartott szentmise után — minthogy megváltásunk Jézus véréből pirosuló nefelejesei községüktől távolabb emeltetvén — a résztvevő keresztény híveknek nagysokaságával indulánk Jézus szenvedése letenyéjének zengedezése között, zászlókat és lobogókat mint Jézus szent keresztjének tisztelői és serege lengetve a kies s a környék fölött uralkodó magaslat felé, hol jelenleg üdvösségünknek már felszentelt díszjele fénylék. A mint a szentmenet megérkezék és énekünk

utolsó hangja is elhangzott volna, főt. Mészáros Ignác lángbuzgalmu plébános ur a sz. kereszt tövéhez lépett és az ájtatos hívekhez a meggyőződés hangján valóban szívből fakadt és szívhez szóló alkalmi remek beszédet mondott. Mert hallgatónak nemcsak szívét indítá meg s gerjeszté ájtatos érzelmekre; hanem legtöbbünk szeméinek apadhatlan esatornáit is megnyitá, honnét a lelki örömmel vegyült bánatunk igaz gyöngyeit ejtők a kereszt elé. Különösen megható volt sz. beszédében a kereszt tiszteletének történelmére vonatkozó okok tüzetes fejtegetése: sz. Iona anyacsászárnő buzgalma Jézus keresztjének keresésében, Konstantin császárnak a kereszt tiszteletét parancsoló birodalmi törvénye stb., melyek afelől győzének meg, miszerint Üdvözítőnk keresztje nemcsak a bűn- és halál meggyőzője, hanem az élet viszontagságos küzdelmeiben buzdítónk, az üldözés- és szenvedésekben enyhítő balsamunk, szomorúságunkban vigasztalunk, az elhagyatás óráiban reményünk, a halál tusáiban legbiztosabb horgonyunk, kincsünk és egyedüli kalauzunk égi hazánk felé. Valamint megindító volt ránk nézve az is, hogy kiválólag áldott nálunk szent István emléke, mert ő nemzetének Mózese levén a babonás pogányság sötétségéből népet az evangéliomi viláossággra vezérle, és az üdvözítő kereszténység meghonosításával a nemzetnek szívében a keresztnek folytonos tiszteletét megállandósítá. Ezt tagadhatlanul igazolják naponkint a tények, melyek hitközségünkben is újabb példában hirdetik hitetlenkorunknak, és a legyőzhetlen kereszt esküdt ellenségeinek, miszerint folyvást találkoznak a hívek közül, kik meggazdálkodott filléreikből szives készséggel törekcsenek Isten nagyobb dicsősége, és a ker. hitéletnek emelésére meghozni az áldozatot. Igen bülesen és méltán, mert meg vannak, sőt meg lehetnek győződve, hogy biztosabb kinstárba nem helyezhetik el fölöslegeiket, mint ha ilyszerü célra fordítván tőkepenzeiket, melyeket egykor a világ mindenható Ura nekik már e földön elnyert áldás és jótéteményeken felül kamatok kamatjával fog még az örök életben is megfizetni. — Végül pedig az illető jötevők neveit azért nem íram e becses lapok hasábjaira, mivel mennyben Istennél mind nevök, mind eselekedeteik és szándékuk az érdemek könyvébe ugy is följegyezték. Ez alkalommal a hívek nevében csak azt kívánván nekik, miszerint az élet Ura még sokáig tartsa meg őket, hogy az ő dicsőségére, a hívek javára, és saját lelkeik üdvére még igen sok jókat gyakorolhasanak.

r. k. l.

HETI KRÓNKA.

Pest, szept. 1.

(—ss—) Romában augusztus 23-án a pápa ő szentségének azon a történelem lapjain páratlan szerencsét, hogy uralkodására nézve szent Péter éveit is fölülmulta, minden templomban fényes Te Deum-mal ülték meg. Ő szentsége reggel kevéssel 8 óra előtt Olaszországért mondott szentmisét, és a kath. ifjuság képviselőit sajátkezűleg megáldoztatta. 12 órakor ünnepélyes fogadtatás volt. A pápa megható beszédet mondott, melyben Olaszország katolikusainak köszönetet szavazott, a kath. ifjuságot magasztalta, hogy nem törődve az üldözésekkel és rágalmazásokkal, az egyház mellett küzd. A szentmiseért 160,000 huszast raktak ő szentsége lábaihoz. A napolyiak egy gyönyörű hordozó székét (ugynevezett sede gestatoriat) ajánlottak föl, minön a pápa ünnepélyes alkalmakkal hordoztatni szokott. A pápa sz. miséjéhez azon kelyhet használta, melyet egyéb ajándékok mellett neki a kath. ifjuság ajánlott föl.

— Franciaországban nem jól mennek a dolgok. A nemzetgyűlésben nagy az egyenetlenség, mely aztán az országban is elterjed. Sokan a köztársaságot véglegesen akarnák kimondatni, emiatt mások félnek, hogy a nemköztársasági pártok el fognak szakadni, és a nemzetgyűlés iránt ellenséges állást foglalni. Az is nagy izgatottságot szül, hogy a nemzetfőiséget teljesen föl akarják oszlatni.

— Versaillési diplomatiái körökben erősen beszélnek hogy őszszel Thiers és Goresakoff Svájcban találkozni fognának. A találkozás létrejövése körül Leflo tábornok fáradozott. — Irják továbbá Versailléből, miszerint a hadügyminiszterium a németek által elfoglalt 550,000 fegyvert vissza akarja vásárolni. A kormánynak szándéka a vasutjegyeket megadóztatni: ezen adó négy évig tartana s évenként mintegy 50 millió frankot fogna jövedelmezni. — A harmadik félmilliárd hadikárpótlás kifizetése aug. 30. bevégeztetett.

— A gasteini találkozás hullámai még nem csilapodtak le s mindennap újabb híreket vetnek a fölszínre. Mostan azt írják, hogy Szent-Pétervárra még a gasteini találkozás előtt azon határozott nyilatkozat küldetett, miszerint bármi tárgyalassék is Gasteinban, semmi oly megállapodás nem fog történni, mi Európa békéjének újabb garantiát nem fogna nyújtani, és semmi sem fog határozatni, mi az Oroszországhoz való oly szerenésesen fennállott s fennálló viszonylatokat alterálhatná vagy megrövidíthetné.

Gazdaság.

Hivatalos jelentés az aratási eredményről.

A földművelés, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumhoz, a július hó 4-ikén kibocsátott s a gazdasági egyesületek és a törvényhatóságokhoz intézett felszólítás következtében, a termények júliushavi állásáról, illetőleg az aratás eredményéről, a mai napig az ország különböző részeiből 1158 tudósítás érkezett be, melyek összeállítván, az eredmény a közönség tájékozása végett az alábbiakban köztudomásra hozatik:

1. Az őszi buzavetések aratási eredménye:

a) A dunáninneni kerületben jó 49, közép 87, rosz 27 jelentés szerint. — b) A dunántuli kerület. jó 62, közép 165, rosz 40 jelentés szerint. — c) Tiszáninneni kerület. jó 69, közép 95, rosz 23 jel. szerint. — d) Tiszántuli kerületben jó 33, közép 153, rosz 85 jelentés szerint. — e) Királyhágóntuli részekben jó 100, közép 109, rosz 7 jelentés szerint.

Az egész országban: jó 313, közép 600, rosz 182 jelentés szerint.

2. Az őszi rozsvetések aratási eredménye:

a) Dunáninneni kerületben jó 69, közép 85, rosz 8 jelentés szerint. — b) Dunántuli kerületben jó 80, közép 174, rosz 17 jelentés szerint. — c) Tiszáninneni ker. jó 67, közép 116, rosz 21 jelentés szerint. — d) Tiszántuli ker. jó 61, közép 135, rosz 36 jelentés szerint. — e) Királyhágóntuli részekben jó 112, közép 90, rosz 3 jelentés szerint.

Az egész országban: jó 309, közép 600, rosz 85 jelentés szerint.

3. Őszi kétszeres vetések aratási eredménye:

a) Dunáninneni kerületben jó 28, közép 53, rosz 6 jelentés szerint. — b) Dunántuli ker. jó 17, közép 66, rosz 4 jelentés szerint. — c) Tiszáninneni ker. jó 25, közép 56, rosz 8 jelentés szerint. — d) Tiszántuli ker. jó 41, közép 106, rosz 42 jelentés szerint. — e) Királyhágóntuli részekben jó 84, közép 80, rosz 12 jelentés szerint.

Az egész országban: jó 195, közép 371, rosz 73 jelentés szerint.

Az őszi vetések aratási eredménye általában az egész országban: jó 897, közép 1650, rosz 340 jelentés szerint.

4. Tavaszi buzavetések aratási eredménye:

a) Dunáninneni kerületben jó 35, közép 32, rosz 6 jelentés szerint. — b) Dunántuli ker. jó 26, közép 49, rosz 6 jelentés szerint. — c) Tiszáninneni ker. jó 47, közép 68, rosz 12 jelentés szerint. — d) Tiszántuli ker. jó 54, közép 106, rosz 55 jelentés szerint. — e) Királyhágóntuli részekben: jó 64, közép 62, rosz 10 jelentés szerint.

Az egész országban: 226, közép 308, rosz 89 jel. szerint.

5. Tavaszi árpavetések aratási eredménye:

a) Dunáninneni kerületben jó 118, közép 40, rosz 6 jelen-

tés szerint. — b) Dunántuli ker. jó 219, közép 43, rosz 3 jelentés szerint. — c) Tiszáninneni ker. jó 128, közép 73, rosz 2 jel. szerint. — d) Tiszántuli ker. jó 150, közép 124, rosz 30 jelentés szerint. — e) Királyhágóntuli részekben: jó 66, közép 51, rosz 4 jel. sz. — Az egész országban: jó 637, k. 331, rosz 45 jel. sz.

6. Tavaszi zabvetések aratási eredménye:

a) Dunáninneni kerületben: jó 145, közép 22, rosz 1 jelentés szerint. — b) Dunántuli kerül. jó 228, közép 27, rosz 2 jelentés szerint. — c) Tiszáninneni ker. jó 160, közép 52, rosz 1 jelentés szerint. — d) Tiszántuli ker. jó 169, közép 76, rosz 18 jelentés szerint. — e) Királyhágóntuli részekben: jó 169, közép 69, rosz 13 jelentés szerint.

Az egész országban: jó 831, közép 247, rosz 36 jelent. sz.

A tavaszi vetések aratási eredménye általában az egész országban: jó 1694, közép 886, rosz 169 jelentés szerint.

(Vége következik.)

Vegyesek.

Képünkön egy ázsiai öltözetet mutatunk föl, melyen maig a magyar jelleg fölismerhető. A rajz a szerenésétlen Oroszhegyi Józsa utmutatása után készült, ki Ázsiában nevezetesen a kurdok közt személyesen járt s érdekes élményeit le is írta.

Rövid hírek.

— Urunk királyunk ő felsége a hadgyakorlatok alkalmából f. h. 12-kén Pozsony városát is meglátogatja. — Szállásaul primás ő herezgecsége pozsonyi palotáját ajánlá fel, mely ajánlat ő felsége által kegyesen fogadtatván, Lippert lovag primatiális főépítész bizatott meg a palota illő feldisizítésével. Pozsony a fejedelmet ünnepelesen fogadandja.

— Ő Felsége Krizsanovszky József nagytárkányi plebánosnak az egyház terén szerzett érdemeinek elismerésül királyi tanácsosi ezimet adományozott.

— Nm. Haynald Lajos kalocsai érsek ő execha egészsege helyreállitása végett tett kirándulásából f. h. derekán váratik vissza érseki székhelyére.

— M. Samassa József szepesi püspök ünnepeles beigatatása f. hó 1-jén ment végbe a szepesváraljai székesegyházban.

— Andrassy Gyula gróf, mint magánember, Miletics Svetozárt egy becsületsértő cikke miatt pörbe fogatja.

— A jászberényi honvédzászló fölszentelésére nm. Bartakovics Béla egri érseket szölitották föl. Ő execha köszönet mondott szép levélben, melyben elmondja, hogy 80 éveskora gátolja a hosszabb ideig való koecizásban, és sajnálja, hogy a szép ünnepelesen jelen nem lehet. — Az ünnepeles költségeinek födözésére 150 forintot küldött.

— Megjelent az „Uj Magyar Sion“ augusztusi füzetete jeles és korszerű tartalommal.

— Matuskovics Polykárp kiérdemült gymn. igazgatótanár, a pannonhalmi fömenostor alperjele, a főapátsági lyceum aligazgatója és a főapátsági terület dékánja, a halotti széntségek ájtatos fölvétele után, aug. 27-kén, élte 58-dik, szerzetes fogadalmainak 45-ik, áldozárságának 32-ik évében végelegyen-gülés következtében elhunyt. Az ő. v. f. n.!

— Dr. Hoffmann Károly kórházi főorvos és igazgató nyilatkozata szerint Pest város területén eddigelé még egyetlen egy koleraeset sem fordult elő, s a halálozás is jelenleg Pesten oly csekély, minő még soha sem volt.

— A Szent-István-Társulat minden magyarországi plébániához szétküldötte a „Népiskolai tankönyvek és segédeszközök árjegyzékét.” Ezen teljes árjegyzékben befoglaltatnak mindazon elemi tankönyvek és segédeszközök, melyekre kath. népiskoláinkban szükség van. Az árjegyzékben foglaltak közvetlenül a Társulathoz rendelhetők meg. Ha valamely plébániához az árjegyzék el nem jutna, sziveskedjék reclamatióját egyszerűen a Társulathoz intézni, mely azt készséggel újra meg fogja küldeni.

— Festetich Béla gróf és társai előmunkálati engedélyt nyertek egy Pestről Dabason, Kunszentmiklóson, Szabadszálláson, Kis-Kőrösön, Halason, Szabadkán és Ujvidéken át Mitroviczig vezetendő gőzmozdonyú vasútra, elágazásokkal Dabastól Czeglédig és Ujvidéktől Zimonyig.

— Mennyi kávét fogyasztunk? Ausztriában és Magyarországon a kávéfogyasztás napról-napra növekszik. 1850-óta a fogyasztás nem kevesebb, mint 125 százalékkal növekedett. 1850-ben behoztak kávét 226,200 vámmázsát, 1855-ben 377,600-at, 1860-ban 400,000, 1865-ben 425,000-at, 1869-ben 468,400-at, 1870-ben pedig már 511,000 vámmázsát.

— A vakok száma. Az osztrák birodalomban a legújabb számítás 11,426 egyén világtalan. E számból Alsó-Ausztriára 1040, vagy 10 ezer lakóra 5,3. Felső-Ausztriára 532, vagyis 6,3. Salzburgra 116 vagy 77. Stájerországra 599, v. 5,2. Karinthiára 245, vagy 7,3. Krajnára 245, vagy 5,3. Tyrol- és Vorarlbergre 469 vagy 5,5. Csehországra 2892 vagy 5,7. Morvaországra 1116, vagy 5,6. A tenger mellékre 344, vagy 5,9. Sziléziára 280 vagy 5,4. Galieziára 2765, vagy 5,1. Bukovinára 248, vagy 4,8. Dalmátiára 431, vagy 9,7 esik. Az egész birodalomban, mint már fönebb is említettük, összesen 11,326 vakot számlálnak, mi körülbelül 5,6 tesz ki.

— Pesten a kalap-utczában most kezdtek ama régi emeletes ház lerombolását, melyhez sok irodalomtörténeti emlék van esatolva. Ez Fáy András háza volt, melynek helyére jelenlegi tulajdonosa: özvegy Fáy Gusztávné, díszes kétemeletes házat épített. A várostól szép kegyelet volt, írja a „Fővárosi L.” hogy hétfőn az „öreg házat” Simonyi Antal által lefénnyképezteté örök emlékül. Abban lakott Fáy András folyvást, egész halálaig, ott írta műveinek nagy részét, ott tervezé a takarékpénztárakat, s ott gyűltek össze majdnem naponként az irodalom jelesei.

— A bécskai ferencz-esatornán a „Bezdán” esavargózós aug. 12-én kezdte meg a személy- és teherszállítást. Indul Bezdánból minden szerdán és szombaton; Szent-Tamásról hétfőn és pénteken.

— Kath. ünnep Bécsben. A kath. legényegylet Bécsben, vallásos jötevők segítségével, annyira vitte, hogy háziúrrá lett, mert 85-ezer forintért vett házat, s ezt 65-ezer forintnyi költséggel céljaihoz képest átalakíttatá, úgy hogy abban az egylet minden szükségeire nézve a kellő helyiségről van gondoskodva, nem említve a nagyszerű termet, s gyönyörű kis házi kápolnát. Tegnap történt e közhasznú intézet felszentelése. Ezt megelőzőleg az egylet a laimgrubeni templomban nagymisést mondott, hol egyszersmind új ünnepi zászlaja felszenteltetett. Mise után 2000 legény processióban vonult házába. Az utczákon a bécsi kath. nép ezernyi-ezerei nagy részvét-nylatkozáttal képezték a sorfalat. A menet élén zenekar játszott,

s a legények „Téged Isten dicsérünk”-et éneklék. A menet derekán ismét egy zenekar következett, megelőzve az egylet zászlaját, melyet fehérbe öltözött lánykák s vendégül érkezett vidéki legényegyletek 18 zászlói környeztek. — A körmenettel egyidőben érkezett a legényegylet házához a bécsi bíbornok-érsék teljes diszben, ki a házat és kápolnáját megszentelte. Mily ellentét a keresztény mesteremberek ezen tisztos és lélekemelő menete, s a social-democratának félelemes munkás processiói közt! — Az ünnepen jelen voltak ő felsége Carolina Augusta főudvarmestere és küldöttje, gr. Cavriani, — és császár ő felsége küldöttje báró Weber helytartósági elnök, és számos bel és külföldi legényegylet követői, — csak a bécsi liberális tanács nem volt képviselve, bár szintén hivatalos vala. Neki az Internationale gyűjtogatói kedvesebbek, mint a csendes, dolgos és vallásos mesterlegények. Magyarországból a pozsonyi, győri, sopronyi, kismartoni és zágrábi legényegyletek vettek részt, a pesti csak táviratilag. Az ünnep este zene- és szavalati lelkesült ünnepélyvel s buzdító beszédekkel fejeztetett be. Mikor értünk mi Pesten hasonló ünnepet?

— Borkivételünk az utolsó években jelentékenyen apadt; míg 1869-ben még 384,668 vámmázsára rugott, tavaly már csak 178,161 vámmázsát ért el, tehát 106,507 mázsával esökkent, minek okát részint a háboru által okozott forgalmi zavarokban, részint az utolsó évek gyöngébb termelésében kell keresnünk, minek folytán a régibb borok ára magasra emelkedett. A kivételnek fele Trieszten át történt, a többi nagyrészt Németországon át. A Trieszten át kivitt bor majdnem kizárólag magyar termelésű, s Egyiptomba és más keleti országokba vitetik, hol egyébiránt igen nagyterjedelmű üzlet ki nem fejlődhetik, miután a törökök kevés bort isznak, tiltva levén a borivás a korán által, a keresztények közül pedig szintén csak kevesen bírják a drága bevitt borokat megfizetni. Olaszország maga is sok bort termel, csak akkor vesz külföldről, ha szőlőbetegség uralkodik. Legfőbb piacul tehát Németország maradna, ugyszintén Oroszország, de ez irányban többféle akadály van borkivételünknek. Oroszország roppant magas vámokkal rója meg a bort s ettől valószínűleg el sem tér egyhamar, mert a pálinkaadó jövedelmezőségének föntartása miatt érdekében áll távol tartani a külföldi szeszes italokat s így oda csak oly drága borok vihetők be, melyek nagykörü fogyasztásra nem számíthatnak. Németország felé ez akadály nem létezik, de itt ismét boraink minőségében fekszik a baj, s ez nem engedí, hogy versenyezhesünk a francziákkal. A francziák gondosan tanulmányozzák a borkezelést, mindent eltávolítanak a borból, a mi kellemetlen ízűvé tehetné, s a vegytudomány minden segédeszközét fölhasználják javítására, mi alatt nem mindig „pancsolás”-t kell érteni, mert ellenkezőleg, ott a bornak olyféle megmontása, mint nálunk szokás, hallatlan. Nálunk azt nevezik természetes bornak, mely egészen magától forr és fejlődik ki; Francziaországban ellenben azt, melyből akár természetes, akár mesterséges uton eltávolított minden oda nem való alkatrész. Ily borok találhatnak csak állandó és biztos kelendőségre.

— Marosvásárhelyen — hírszerint — egy kolera-megbetegedési eset fordult elő.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: Füssy Tamás.

Pesten, nyomtatott az „Athenaeum” nyomdájában 1871. (Barátok tere 7-dik szám)

Füssy Tamás